

Előfizetési díj félre postán és helyben borítékkal 6 forint. Boríték nélkül házhoz küldve 5 forint e. pénzben.

Megjelenik minden kedden, csütörtökön, pénteken és vasárnap egy egy. Lapjaink mindennemű hirdeményeket felvesznek.

Alapítá KULTSÁR ISTVÁN táblabíró, kiadja özvegye.

Előfizetheti minden cs. kir. postahivatalnál s helyben a szerkesztőségnél Zöldkert utca 488. szám alatt földszint, a hivatalban.

Tisztán írott czimeket kérünk. Levelek a szerkesztőségnek czímzandók. Egy egy hasáb-sorért apró betűkkel öt ezüst kr. számítatik.

TARTALOM

Magyarország és Erdély. Politikai pártok állása Magyarhonban. I. Tudomány és irodalom. (Handels- und Gewerbs-Geographie) — Pörvényhatósági tudósítások. Liptóhól (közgy. inséggel küzdő helységek körül tett intézk.) Szepesből (közgy. főispáni jog körüli vitatkozások. — megyei körlevelekrei határozatok.) — Szerémből (főispáni székbeiktatás ünnepélye.) Fővárosi ujd. — Vidéki hírek. **Külföld.** Franciaország. N. Britannia. Szeicz. **Társulatok és intézetek.** **Hirdetések.**

MAGYARORSZÁG ÉS ERDÉLY.
Politikai pártok állása Magyarhonban.

Bizonyos lán, az ősi alkotmányokat felbontani, kapta meg napjainkban Europa nemzetit; mely hol perzelő pusztítással vonult végig s embervérrel jelölő utját, hol a józan nagyobb résznek egészséges gondolkodásán megtörtött. Annyira rosszak valának talán ama institúciók, hogy az újabb kornak tudományvilágánál fel nem állhattak? vagy a nép vágyai izmosodtak annyira, hogy örvényként mindent benyelne a nélkül, hogy valaha megtelnék? kielégítenék? avagy a szabadság eszméje, eme szeplősített szép, melyet a zsarnok is ajkain hord, kivánta eme áldozatokat a nagy tettekre meghívott, mint mondani szokás, ujkorkunktól? ... Lehet, hogy mind eme okok sietteték az Europa felett támadt vihar ébredését, mely mindedig egészen lecsillapítva nincs. A francia lázadás befejezve még nincs — hanem folytatatik más országokban, mely szellemi, materialis nyilvánulásaiban mindenütt hasonlatosnak tűnik fel a forráshoz, melyből felfakadt. Rend s béke örve alatt zavart támasztani, a kormány gyanúsítása és letiprásával annak romjain keresztül kormányra jutni, a szabadság hirdetése mellett ön-teherként nyakára ülni a nemzeteknek; a jog s tulajdonnak címűl a birtok százados és szakadatlan folytatását elnemismerni, s ennél fogva az egyházi javakat státusezélókrain forditásuk ürügye alatt prédálni; a nemzettel századok hosszú során összeforrt hatalmakat s testületeket hiu elméletek doctrináinak áldozni fel; és szóval mindent kíséret nélkül nem hagyani, s megpróbálni — a mi egy nemzet boldogságának s nyugalmanak feldulását eszközölheti. Eszmezavar és szellemi lázadás kezét fog itt aljas, jellemtelen szenvedélyekkel, hogy oda helyezték az országokat: a hol a leoni constitutio óta a mostani ministerium fellépéséig állott Spanyolhon, s állanak a schweiczi szövetségés státusok. Ha Franciaországban a legnagyobb józan mérsékelt párt, melynek ellenében a sokkal kisebb republikánus rész ülő diadalát, nem egybefont karokkal nézi a népsöpredék vad kiesapongásait; ha az erő, mely az ősi monarchiának fentartását kíváná, és az erő, mely annak egybeomlását siettetni ügyekvék — megmérkőzik: úgy kétségbe vonhatlanul állíthatjuk, hogy ott nem hull vala alá a monarchia, javítva bár, de napjainkig fenmarad.

* A jelenleg megkezdett becses czikkek ép akkor érkeztek be hozzánk, midőn saját, csaknem ugyan illy című czikkeink elsejét nyomda alá adtuk. Az előttünk fekvő czikkek érdemes szerzője Pesttől távol van, elkészült munkálatit tehát a miénkhez sem nem alkalmazhatja többé, sem pedig ezeket azon esetre, ha a mi czikkeinkben felhordandó eszmék s védvek azt netalán úgy kívánánk, saját belátása, inye s akarata szerint nem módosíthatja: mivel pedig mi tisztelt dolgozó társaink eredetiségét mennyire csak a szerkesztői elvek megtűrük, mindenkor tisztelőben szoktuk tartani, és ezt tenni főleg a tisztelt beküldő ur igen becses dolgozataira nevezte tartjuk méltányosnak is, szükségesnek is. — Ennél fogva saját, ehhez hasonló irányu czikkeink megszakasztását tartottuk inkább czélszerűnek, és így adjuk a jelen czikkeket, annál inkább: miután azoknak utósó számában egy igen nevezetes politikai esemény, t. i. a borsodi proclamatio közöltetik, melyre, s annak genesisére tisztelt olvasóinkat — már előre is figyelmetessé tenni bátorodunk. Szerk.

dandott. — A történet tanítja: hogy a lázadásokat mindig valamely feldúlt országban a népségnek legkisebb része támasztja és fentartja, a legnagyobb pedig egykedvű tétlenségben — várja a kimenetel bizonytalanságát. Ritkán jó egy ország abba a helyzetbe, hogy tömegben, egy lélekkel a lázadalmi áradathoz csatlakozzék; a békés rend emberei az emberi nem józan részének képviselői, mindenütt többen vannak. Hanem a félénk visszavonulás, az eleséggedés, az erőszak ellen hason erőtt ellentámasztani kelselkedő bátortalanság, s több, gyakran a politikai indifferentismus s lassu erélytelen fellépés az: mi ismét eme mérsékelt nagy résznek jelleméhez tartozik, miáltal elegyengetik, sőt készítik olykor a felforgató eszmék utját, mit idején korán elnyomni könnyű munkába kerülendett. — És ezeket nagy felelőség terhe nyomja, kik hivatva bár s mégis a politika mezéről visszavonulva, házi tűzhelyök csendes küszöbéről tekintik: mint ragadták egynehány merész pártember, az egész tért, s politikai helyzeteket magukhoz, kikben sem annyi erkölcsi erő, sem annyi tudomány, sem annyi biztosság nincs, hogy illy téren vezetőül elfogadtassanak.*)

Nincs fontosabb igazság annál, hogy a státus ügyeibe csak becsületes emberek avatkozzanak; mert ahol olly egyéniségeknek jutott a szereplés, kik csak izgatásai után élnek; ahol minden lépés, nyerendő préda s reményelt haszon fejében történik; minden hazafi lelkesültség egy elerkölcstelenült szívfenekről emelkedik fel; ott — főleg ha a nagyobb rész a félénkítő rendszer esinfogásai által elriasztatni engedi magát a státusügyektől, és a honmegmentetés drága perzeit elhagyják röpiúni magok felett — ott minden rosznak bekövetkezése valószínű és bizton kilehet számítani, hogy csak egy lobbanásra van szükség, miszerint általa az egész státuszerkezet belsejét lángban lésnek elhamvadni. Így történt ez Franciaországban. És esodálatos! hogy egy kis zavargó csapat gyakran milliókat képes rettegésbe hozni s tartani, s millióknak szabtvénynt, kik megérteni s érezni nem tudják: hogy hatalmuk óriási emelkedése alatt amazoknak el kellene porlani, megnémulni! ... Miként lehet az, hogy illy bódulás kapja meg néha nagy tömegét a békésen józanoknak, miszerint egy féktelen kisebbségtől legyőzöttettni, eltűrük? fejtsek meg ezt a psychologusok; mi itt csak annyit mondunk ki, hogy az lehető legsúlyosb csapás, és lethargia, — mely nemzeteknek szokta megásni a sirját, és a mit talán: „politikai indifferentismusnak“ lehetne keresztelni.**)

Nézzünk most már minállapotunkra; bizony nem valami gyönyörű tájkép fog felettünk feltűnni, melyet az Isten jó indulatában teremt áldásul, sem valami kellemes panorama, hanem inkább szomorú dráma — a hol mind a kezdet, mind a kivétel szerencsétlen. Önön belsőkben vagyunk legnagyobb hóhérok, s minden jó szándékot, minden buzgó reményt, minden önzetlen akaratot, magát a titkos gondolatokat is támadjuk meg egymásban: csakhogy örökkön igaz maradjon: „a magyar egyenellen magában!“ Mulasztások egyik s másik részről is történek; szinte jól esik, ha jól lehordtuk egymást, és morgad a lmas dörge del mességgel lemorzsoltuk az itéletünk szerint világot rendíthető — szonoklatainkat s expectoratiokat. Egyik közgyűléstől a másikig férczeljük a régi Pesti Hir-lap lapjairól a nagyhatásu dictiókat, és a mi egy nemzetnek lelkében az erőpontot képzí: a rend s béke fentartást, az akarat kivitelét, a kitűrni tudást, és békén gyanusítlanul egyesülni nagy hazafi czélókra: — o ezeket nem bírjuk, nem ismerjük. Bizonytalán árva az ügyünk

*) Ez azon elv, melyet mi 65ik számunkban állítunk, s melynek következtetésében eréllyel szólítók fel a magasban álló polgárokat, miszerint — öök vezessék inkább a politikai pártokat, semhogy ezek által vezettessenek, s menettessenek. Szerk.

**) Színtezt mondók mi az idézett 65ik számunkban, és a politikai indifferentismus az alkotmányos élet méltelyének és sirjának hisszük. Szerk.

uraim! De szóljunk világosan, hogy megértsen mindenki; a hiba mind két részről történik. Az egyik rész többet tesz, mint a mit tenni szabad s tanácsos volna a haza üdvére; a másik rész, keveset vagy semmit sem tesz, sőt sokkal kevesebbet, hogy sem e tétlenséget bűnül betudnunk nem kellene. És ama pártnak sokat, s imennek keveset tevési közé, van a haza szent ügye, mint egy beszoritva, két szélsőségek — mintegy ellentpontok közé. S mi csoda, ha működéseink eredményei is illy jellemet öltenek fel? Ha tanácskozásaink a meggyéknél s határozataink az ország teremeiben — többnyire a kisebbség véleményének kinyomatai, mely minoritás még is többséget tud magának szerezni élénk s erélyes fellépése által?... Ez ugyan fonákság, de így van!

Olly sok pénzbe került az a mult országgyűlés, és ha talán eredménye a várakozásnak meg nem felelt; még is igen üdvös tanúságot huzhatunk ki történetéből, — melyet a nemzetnek figyelembe kell vennie. Azt hallottuk említeni a mult országgyűlésen: hogy az utasítási rendszer mellett nincs egyéb hátra, mint egy tömegbe összegyűjteni azokat, és törvényterveket alkotni belőlük, mert hiszen az utasítás olly „ne nyulj hozzám“ mellyen túl a követnek lépni nem szabad. És ez még nem volna baj, ha a többiek is így gondolkodtak s cselekedtek volna; mert akkor világosan tudnók, hogy az utasítások megtartatandak, és a keletkezendő törvény — a nemzet eminens akarata. Hanem a dolog jelenleg nem úgy áll, vagy nem úgy állott; most a követ véleménye volt képviselve s nem a nemzetek, melynek részére hozatott a törvény. És ezt könnyű dolog leend be is bizonyítanunk. Avagy nem minden megye adta e utasításba a subsidiumot, ha épen nem magát az adót is? Felelet: igen! És mégis adott-e végtére is az utasításos alsó tábla valamit? nem! sőt a szomszéd főrendi indítványt ellöké! Nem volt e minden megyétől utasításba adva, rendeztetése a szabad kir. városoknak? Felelet: igen! s van e törvényünk e tárgyban? nincs! és kimondjuk-e igazokát, hogy miért nincs?... mert a szabadelmű alsó tábla — fázik ama erőteljes polgári elemtől, mely 16 szavazatig be lenne oltandó a vén aristokratikus törzsökbe! És, mert... mert talán az omnipotentianak is egyik sugára halványodnék, vagy épen megtörténék; mert eme tényező szám talán olly hatalmat fejtene ki — mi a demokratiai iránynak s a nem egészen tisztaizü liberalismusnak kárára lenne; mi jelenvoltunk az alsó táblai ülésen akkor, midőn a városi szerkezet iránti végső üzenete a főrendeknek — az ominosus nem által löketett vissza, és alkalmunk volt a megdicsőült s örömitas arczsképetek látni, hogy a 16 szavazat sulya alól olly plausibilis alkalom adta magát elő kibuvni! — Akadályokat rakának tehát a keletkezendő ebbeli törvényczikknek utjába, de a követket nem utasításukból, hanem máshonnan vevék. Avagy adta e a megyék többsége a verificationális kérdést utasításba? Felelet: nem! s az utasításos országgyűlésen — ki hinné, napokat vitatkoztak felette! A hitelintézet utasításba volt e adva a nemzet többségétől?... oh és milly forró kívánatok s remények között várta ezt az elszegényedés ottan ottan leroskadó partjához tátongó magyar, — hogy törvényt nyer e pontban! És van e?... Felelet: nincs! s a küldőknek kérdőre kellett volna vonni képviselőit, hogy miért nincs? miért, főleg midőn a fejedelem olly kedvező s alkotmányos kellekekkel ellátott törvénytervet módosított leiratot küldött? Im ez is az utasításos országgyűlésen történt így. De ellenben: volt e utasításuk a képviselőknek, hogy a horvát követeket megakadályozzák a szavazat kimondásában? nem! volt e utasításuk, hogy a védegyeletet országos pártfogás alá vegyék? nem! volt e utasításuk: hogy a kormánynak vég napjaiban a hazatérő országgyűlésen bizalmatlanságot szavazzon? nem! nem! De elég ennyi, hogy világosságban lássuk, miként nálunk a kisebbség többség, és a többség kisebbség; és hogy ezen állapot a conservatív résznek nem nagy dicséretére válik. És ez a megyéknél is sok helyütt így van; a hol a nagyobb erő szunyadozik, míg a kisebb az álláspontokat elfoglalja. Mi egy megbocsáthatlan — mulasztás!

TUDOMÁNY S IRODALOM.

Handels- und Gewerbs-Geographie von Ungarn. Ein Handbuch für Kaufleute, Fabrikanten, Landwirthe und Geschäftsmänner. Nach den besten und neuesten Quellen dargestellt von F. Bajáky. Pressburg 1845. Verlag von Ignatz Adolf Schaiba. VIII. 72 s.

Ha nem élénk azon időszakban, melyben a külföldiség nyomasztó bilincseit lerázni kezdjük, elég okot lehetne az elsomorodásra, hogy ill., főleg jelen mozgalmainknál oly igen életre való munka idegen nyelven jelenik meg. Szomorú jele annak, hogy még mindig nem vagyunk compact nemzet, mert a nemzetiségnek legkitünőbb jelleme, a nyelv. Annnyiban mindazonáltal örvendünk, hogy valahára oly tárgyak, minők e munkái, igényelni kezdik a közfigyelmet; honunk, mint sok tekintetben, főleg az iparra nézve: „terra incognita,” melynek kincseire igen gyakran a külföld által nyerünk utasítást, mert az a természetnek általunk lajhán használt adományait jobban tudja alkalmazni, s a megvásárlásra fordított tőkét kamatoztatni, míg mi a mindennapit, ami előttünk hever, mint hasznavehetlent ügyeletre sem méltatjuk.

Hátra, igen hátra maradtunk mindenben, de minnek is törtünk volna nyakrafőre előre, kenyérünk, husunk, borunk, és dohányunk bőségesen volt, mit máskéltünk volna több után. Paripa, puska, pipa becsben állottak, minek törtünk volna egyéb esekélységek megkerítésére, ez keleties kényelmünkkel, s még keletiesb indolentiánkkal meg nem férhetett volna. Most azonban minden életetek más hévtől kezdene lüktetni, gazdagabbjaink nem restelik a körültekintést jószágaikban, s látják, hogy az eddigi jövedelemforrásokon kívül egyebet is lehet nyitni, ha kézzel s ésszel hozzá fognak, s ennek köszönhetni a fűgőbb életet, mely jótékonyan kezd nyitni. A magyar gondolkodni kezd, s az eszmevilág szüleményeit létesíteni fáradozik, mivel sejti, hogy nem csupán az örökös dinomdánomra van hivatva az emberiség s művelődés láncolatában.

Kívánjuk, szolgáljon a jelen munkácska serkentésül az iróvilágnak, és felvilágosításul mind minmagunknak, mind pedig a külföldnek, mely felőlünk oly igen szereti az álhiedelmeket táplálni.

A munkácskát szerző öt szakaszra osztá, s mint minden emberi műnél ugy itt is akadunk botlásokra, melyeket eikerülhet vala, ha értesülésére több szorgalmat fordít. Munkája első szakaszában szól szerző M. O. nép és földtanáról. Iiban a terméktanról, a természetiekre, s ipariakra vonatkozva; III. d. szakaszban az álladalmi tant, IV. ben a kereskedési földleirást tárgyalja s V. ben a kereskedés történeti vázlatának előadását kíséri meg. B. ur Magyarországot szoros, széles és legszélesebb felosztás szerint veszi; hogy munkáját csak könyvekből s pedig nem a legjobb forrásokból meríté, bár ki eliheti, ha mondjuk, hogy M. O. nyugati részébe művelődés alá most jutó homoktengereket lát. A Duna főágát Pozsonytól Gönyőig (mi nála Győr) szállítja, pedig ha emlékezetünk nem csal, e két állomás épen két mérföldi távra esik egymástól. Illy adatok azután nem szolgálnak arra, hogy az idegen általok eligazodják.

Egyetértünk szerzővel, ha a vizek szabálytalansága, a mocsárok, posványok, morotvák ellen panaszokodik, valóban ideje volna, hogy a természetes szállítási utakra a törvényhozás oly sikeresen rendelkezzen, hogy rendelkezetei foganatosítása valaha megmentene a pirulástól, s azon hasznót, mely kétségtelen, minél előtt megtermené. Fügét csak a tengervidéki tájakon látszik keresni akarni, mi ellenben biztossá tehetjük, hogy e déli gyümölcsöt igen hamar feltalálhatja.

Dohányművelőink érdekében szól hallásra méltó szavakat, melyeket szívből szeretnénk az ügyfeleknek elmondani; különös, hogy annyira megrögzött embereinkben a nyervágy, mikép azt hiszik, hogy nem boldogulhatnak, ha csak vagy nem rontanak, vagy nem hamisítanak; tanu erre a dohány és tokaji bor kezelése. Mind a kettő hiteles naponkint alább szól, s igen természetes, hogy árának is alább szállania kell, holott ha jó cikket, és hamisítatlanul adnának, a belbecs által kipótoltatnék a mennyiség.

E kis munkácskából tanuljuk, hogy M. O. szorgalmas tótjai, mert magyarjai ezzel keveset bajlódnak, évenként hozzávetőleg 12 millió rőf vásznat készítenek, és így a honi emésztésnek sem képesek megfelelni, e szerint a gyáralapító társulat fő feladatai közé látszik tartozni, a vászon-szövőszékek gyarapítására több figyelmet fordítani, minthogy a gyöles legelkerülhetlenebb kellekeinknek egyike.

Az álladalmi tanban, melyet munkájához alkalmazva csak körvonalokban ad, meg nem foghatjuk, mikép lehetett a királyi ügyigazgatót a helytartótanácsnak alárendelni; erről az első schematismus, melyben őt a kinestári tanácsnokok sorában találni, eligazolást szolgáltatott volna.

Miután e munka a kereskedő világnak van főleg szánva, a váltótörvényszékekről, bővebben szólhatott volna, de sem a váltó-feltörvényszéket, sem pedig a hétszemélyes táblának váltó ügyekkel foglalkozó osztályát, meg nem említi. Hasznos leendett még a váltótörvényszékek kerületét, a kereskedő világ maga alkalmazása kedvéért felhozni. Csodálatos továbbá, hogy oly férfi, ki kereskedőknek irt, nem birt értesülni arról, hogy a magyar tengerparton, Fiumen kívül még Portore s Buccari is szabad kikötővel bírnak.

Ki egyedül hiba böngészés miatt venné e kis munkácskát kezébe, találhatna még elegendő álalapon épülő adatot, melyet inkább vagy sietségnek, vagy kényelemnek vagyunk hajlandók tulajdonítani, mint tévtanok terjesztési szeszélynek. Az idézettek egyedül azért hozók fel, ha hogy szerzőnek még valaha kedve találja jöni munkája új kiadására, átnézésénél az itt ki nem jelöltekre is ne vonakodjék figyelmét fordítani, minthogy, többek felidézésével az olvasót nem akartuk terhelni.

Az egész munka néhány tabella által gazdagított, ezekben a főbb áruhelyek különböző pénzei, s mértékei czélszerűleg feljegyezvék.

Kételkedni nem lehet, hogy e munkának a szégyenebb sorsu polgárra kedvező hatása leend, mi sokszoroztatni fog, ha minden hibáktól mentten jelenedik meg. —ó—y.

TÖRVÉNYHATÓSÁGI TUDÓSÍTÁSOK.

Liptóbol. Sz. Miklós april. 29én. Tegnap tartottak ns Liptó megye rendei egy rendkívüli közgyűlést, melynek főtárgya vala éjszakai járásunk hegyentuli községeinek folyamodása, s annak következtében alispáni hivatal által rendelt, és véghezvitt nyomozásról tett szolgabírói jelentés, az ott mutatkozó inség iránt. Ezen községek lengyel eredetű lakosai számszerint közel 3000en Liptónak legzordonabb, legterméketlenebb részét lakják, hol zaban kívül más gabona nem terem, a burgonya pedig csak jól trágyázott földbe ültetve némileg fizet — s mely a többi Liptótól magas hegyek által elszakasztva, azzal csak két keskeny völgyön közlekedhetik, mi azonban oly nagy veszedelemmel jár, hogy több utazók ott évenként halált lelnek. A sovány föld mívelését többnyire csak asszonyok látják el, mert a férfiak részint mint ablakosok, részint mint szita, és rostacsinalók az egész Európát körüljárják, hogy ezen keresetmód által pótolják ki, mit vidékük terméketlensége tőlök megtagad. Az inség következménye a tavali őszi bő és huzamos esőzéseknek, melyek miatt a zab éretlenül kaszálattott le és hordatott be, a burgonya pedig, mely ültetésre és tavaszra tartatott, egészen elrothadt. — A ns megye rendei legnagyobb részvétet tüntettek ki az inséggel küzdőkre nézve, a fancesali Jobb nemzetiség mint földes ur ezen községek egy részének a nyomor elhárítására szolgabírói jelentés szerint 200 forintot vált. nyújtott előlegesen. Hisszük, hogy a másik résznek földes urasága is, néhai Dvorkovits Miklós örökösei az inség enyhítéséhez járulni sietendének. A megyében szolgabírák és lelkészek segedelmeiket fognak gyűjteni, melynek kezelése egy öt tagból álló állandó választmányra bízott. A törvényhatóságok is megkerestetni elhatároztattak, hogy kegyes adakozásaikkal, a mennyire lehet, a liptói szűkölködőket is gyámolítani sziveskedjenek. S miután a segítségnek gyorsnak kell lenni, s hogy az, ki dolgozhatik, a szükséges segedelmet érdemlje meg, azon édes reményben, hogy a gyűjtendő segedelmezések annyit behoznak: 2000 pft a honi pénztárból előlegezésépp oly móddal rendeltetett ki; miszerint hogy egy ezen inséggel küzdő községek, — mint ezek s a többi Liptó közt veszély nélküli közlekedés már valahára csak némely részben létre hozassék — a nevezett választmány késedelem nélkül a megyei mérnök hozzájárulással a helyszinére kimenvén, az utvonalokat meghatározza, és kiasítsa, melyeknél egy uti biztos felügyelése mellett dolgozó szűkölködők közül a férfiak 30 kr. az asszonyok 20 kr. a gyermekek 12 kr. vált. napi bért kapandnak, minden szombaton kifizetendő; szekeres munkának pedig 1 ft 30 kr. vált. napi díja leend. *) Ezen kívül az aggkoruak és kisdedek, kik

*) A könyvüretnek a hasznosai illy eszélyes egybeforrasztása a ns. megyének csak dicsőségére válik. Szerk.

munkával élelmöket nem kereshetik, 3 kr. pp. napi segedelmet az említett sommából nyereendnek. — Az egyéb ide tartozó tett intézkedések a következők: a járásbeli szolgabíró az illető földes uraságokat hathatósan felszólítandja, hogy, míg az inség meg nem szűnik, jobbágyaikon az urbéri tartozásokból eredő netaláni hátramaradások miatt executiókat ne tegyenek; — nem különben miután Mozes sarjadéka ide is hatott, s egy egy háznak azon átkozott italt, mely az embereket barmokká aljasítja, ötven hatvan forintig hitelre ad, mit ha a hazatérő ablakos vagy rostacsinaló tüstént ki nem fizet, találkoznak oly egyének, kik a zsidón segítenek, s akkor a nyakas ablakos vagy szitacsinaló még költségekben is bőkezűleg elmarasztaltatik; — a zsidók régi adósságaikat aratásig be nem hajthatják, jövőre pedig egy gazdának 2 pengő forintot felül pálinkát hitelbe nem adandnak; mely régi, s most megújított üdvös végzés hogy szigoruan sikeritessék, szívünkben kívánjuk, mert ez némi lépés lenne a méréslet behozatalához. — Továbbá voltak, kik azt sürgették, hogy a mondott pénzért mindjárt gabona, és burgonya vásároltassék, nehogy a szűkölködők, ha pénzt kezeikbe kapnak, azt a zsidó kicsalja, s a szűkölködők pálinka mellett éhen haljanak; de miután az, ki pénzt adna a zsidónak, azt tehetné a gabonával is, s hogy minden gyanúsítások kikerültessenek, az inséget szenvedőknek a fent kitett módon készpénz adatni határozottatott, s gabona, a mennyire kegyes adakozásokból begyűl, az itteni mai napi piaczi áron fog kiosztatni — mely piaczi ár következő: rozs egy pozsoni mérő 5 ft. 15 kr. árpa 4 ft. 18 kr. zab 3 ft. 15 kr. burgonya 1 ft. 48 kr. váltóban. — Végre: ha a honi pénztárból előlegezésépp az éhhálal eltávolítására felvett 2000 p. forint a kegyes adakozásokból be nem gyűlne, a megyebeli RR. magokra vállalják, hogy a honi pénztár fillérig kielégitessék.

Szepesből. April 24. Több rendbeli leveleket vala szerencsénk venni főispán ő mgától, melyek fogadtatása tagadhatlan jele vala azon ritka egymás iránti bizalomnak, mely ő mga, s a t. KK. között létezik. Egyikben ugyan a könyvvizsgálói főhivatalt nyert főjegyzető E. S. ur helyébe Kray Miksát eddigi közszeretető aljegyzőnket nevezé ki, mely kinevezés harsány éljenekkel, s minden arczon olvasható örömmel fogadtatott; valamint első és második aljegyzők Görgey H. és Reisz Sz. előléptetése mindnyájunkat teljes megelégedéssel tölte el, ugy szinte Fortmayer J. főorvos s Gálfy ő mlgának volt titoknokai megyei thirákká lett kineveztetése is. A RRnek nem esekély figyelmét foglala el egy másik levele ő mgának, melyben előadván ő mga, mennyire iparkodott ezen nemes megye bizodalmit megérdemleni, mennyire azt becsülni s viszonni bizalommal megjutalmazni; sajnosan kezdi észrevenni, hogy a t. RR. talán épen bizalmatlanságukat akarják vele éreztetni, midőn főispáni jogait csorbító határozatokat hoznak. És milyen ezen határozat? Hogy t. i. ezentul, ha valamely megyei hivatal megürül, az azt elnyerni kívánók folyamodásaikat a megye élébe terjesszék, megye utján főispán ő mgának helyettesítés véget átküldendőket; mely határozatot — mondja ő mga — ugy érté, miszerint a t. RR. legkevesébe sem szándékoznak az ő jogait korlátolni, sőt a folyamodásokat csak a végből akarék elejökbe terjesztetni, hogy a folyamodók iránti érzelmeiket ő mgnak nyilvánítsák; azonban egyik utósó eset nem esekély aggodalmat gerjeszte benne, mert érzé: hogy a RR. a kérdéses határozat által ötöt moraliter kényszeríteni kívánák. Ő ugyan legnagyobb tisztelője a RR. jogainak, de viszont kívánja ő is jogainak tiszteltesét, melyekről — személyére nézve — könnyű volna lemondani, de azokat csorbittatni soha sem engedendi. Bámulva tekintettünk egymásra, nem tudván mit szóljunk; gondoltuk, lesz az ellenzéknek mezeje magát kitüntetni; de koránt sem; — hallgatás — mig egyik ellenzéki szónok M. M. pár szóval kijelenté, hogy a megyének nincs oka azon határozattól elállani, melyet már hozott; szö-lottak még többen mellette s ellene, röviden s ugy, hogy magok sem tudák, mit szóltnak. Az ellenzéknek a RR. függetlensége, és talán az okok, melyek — személy miatt — e határozat rögtönzését idézék elő, szolgáltak okául a határozat melletti megmaradásra, míg más részről a mindenkor legjobb szándéku főispán szavai nem kissé illették őket; a conservatív párt emberei elismervén főispán ő mga igazságos követelését, pirultak, hogy illy határozat azo egykor járulhatlak, és most a visszalépésben szégyent nem láttak; sokat beszéltek s ismét kénytelenitettek észrevenni, hogy kikerülvén scyllát, charybdisbe esnek; mondatott maga

az ellenzék által: ne keserítsük el a jó főispánt; hát ha e miatt eszébe jó letenni hivatalát, s egy új divatu administrátort kapunk nyakunkra, bizony bizony nem lesz okunk örülni. Az egész vitából mi csak ennyit tanulunk, hogy egy tiszteletre méltó főispán nagy kincs, s a kölcsönös bizalom semmi által ki nem pótolható. Határozatott: ő mgnak megírni, hogy a RR. az ő jogait esorbitani soha sem kívánták, a határozatot csak oly értelemben vették, minőben ő maga; hogy az által jövődöre sem akarják kezeit megkötni; hogy szabadságában állandó mgnak oly egyént is helyettesíteni, ki nem megye utján folyomodik; hogy a RR. csak azon okból kívánták a folyamodásokat áttekinteni, miszerint lássák, nincs-e valamely folyamodó ellen törvényes kifogásuk. Részünkről mondhatjuk, a határozatot szeretett főjegyzőnk mesterileg tette fel; de mi tagadás benne? ő maga által említett utolsó eset, és a contestatiók kiáltó ellentétben állanak, s mi inkább ohajtottuk volna, „maradás” által ő mgnak alkalmat adni, utódjai tekintetéből, jogait kivívni; vagy nyilván kijelenteni, hogy a rögtönzött határozatnak soha jogi alapja nem volt, mert a törvény nincs mellette, a szokás pedig eddig legalább mindenkor ellene vala. — A haszaszerte ismert katonai kihágás okozója S. kapitány ügye, ismét megfordult megyei teremünkben; ugyanis a m. k. htanács, a haditanácsnak irományait, melyek a vegyesküldöttség nyomozásait foglalják magukban, küldé át a megyének használás végett, a megye azonban a nyomozás minden részleteit ismervén, a htanácsot kéri: küldené meg minél előbb a hozott ítéletet. A megyei körlevelet illetőleg kiemelendőnek vélünk kettőt: a) Zala levélét, melyben a minél előbb tartandó országgyűlésérti folyamodásra szólítottunk fel; minekünk azonban kedvünk sem vala a levél tárgyalásába bocsátkozni, és örömmel hallottuk egy ellenzéki tagnak nyilatkozatát, hogy ő ugyan a mult közgyűlésen erősen pártolá az ugyanazon tárgyban tett indítványt, sőt elismeri most is, miszerint nagyon még sok teendő, melynek bevégeztetése minden hazafi ohajtása; e körülményekben azonban új országgyűlés tartását czélszerűtlennek véli, már csak azon okból is, mert látja, hogy azon tárgyak körüli nézetek, melyek a mult országgyűlés alatt be nem végeztettek, majd nem napok kint változnak és új meg új eszmék jönnek létre; minél fogva ohajtaná: hogy az országgyűlés ne tartassék előbb, mintha a tárgyak minden oldalról megvitattatnák. Különbösen is k. fejedelmünk igéri, hogy ha szükséges lesz, törvényes idő előtt is tartandó országgyűlést. Szívünkben ohajtjuk, hogy az említett új eszmék terjedjenek, mert csak akkor remélünk üdvös törvényeket, ha azok nem az oppositio ábrándozásainak, hanem higgadt megfontolásnak szüleményei. b) Borsodnak levelét már csak azon okból sem pártoltuk, mert mi a törvényt mindenki által értetni kívánjuk, s meg is fog iratni az érdeklött megyének, miszerint mi szívből örvendünk azon szerencsés állapotukon, hogy Borsod megye népességének nincsen szüksége a fordításokra; nálunk azonban — fájdalom — még nincsen úgy, s addig míg nem lesz, szívesen fogadandunk minden fordítást. Részünkről mi is ohajtjuk, hogy népünk minél előbb ismerje a törvényt, mert a nemtudásból számtalan zavarok történnek; hogy egyebet ne is említsünk, az új vallási törvény némely urak általi balmagyarazata nálunk már házak, sőt községek békéjét zavarta fel, mely szomorú eseményekről más alkalommal. Nagy szorgalommal fáradozik a megye, a közmunkák iránt hozott törvényt is alkalmaztatni, s most igen szép uti terveket hallottunk; adja az Isten, hogy minél előbb valósuljanak.

S. K.

Szerémből. April. 15. és 16ka örömmünnapok valának Szerémre nézve. E napokban lépett Szerémmegye ujonnan kinevezett főispánja Kulmer Ferencz báró ő méltósága — kinek kinevezése oly számos sziveket tölt be új reményekkel a nemzeti ügyért, s a kormány iránt hálára kötelezi a népet — a kormányára bizott meggyőzően utazása diadalmenethez hasonlita, millyet e vidék népe még soha sem látott s tán látni sem fog. Mintegy délutáni 5 óra tájban tartá ő méltósága fényes küldöttség kíséretében, mely őt a megye határán fogadá, számtalan népség örömjaja által üdvözölve, Vukovárai ünnepélyes bemenetét. A nemzeti színekkel felékesített megyeházban a küldöttség ismét egybegyűlt, melynek élén a diakovári püspök ő méltósága tolmácsoló főispán ő méltóságának a megye rendei, saját s az ország szerencsekívánatait. Estve a város fényesen kivilágosított, vig nép-

csoport jára fel s alá egész késő éjig az utcákon, mindenütt örömszaj s dal hangzott. A következő napon ő méltóságánál fényes egyházi, polgári s katonai küldöttségek és a szomszéd hatóságok tisztelkedtek. Dél-élelőtti 10 órakor nyitá meg első alispánunk a zsufolva teli teremben classicus diák beszéddel a gyűlést, s azonnal küldöttséget nevezett ki, mely ő méltóságát a rendek keblébe vezesse. A megyeházteremében megérkezvén, szünni nemakaró „vivat- és zsvio” kiáltások közt fogadtattott. A kinevezési okirat felolvasása s a szokott eskületele után első alispánunk szívhöz szóló beszédben nyújtá át főispán ő méltóságának a főispáni méltóság jelképét, mit nemes s erőteljes beszéddel viszonzván, a legszebb reményekkel kecsegtetés között visszanyujtott. Ezekután ő méltósága számos táblalibrákat nevezett ki, kiknek élén számos jeles s nagytekintélyű férfiakat szemléltünk, ugymint: bán ő excellentiáját, Magyarhon fő és alkanczellár ő excellentiáját; Draskovich János és Orsich György grófokat s más számos nemes s nagyérdemű férfiakat. Estve a megyeház termében fényes táncmultság tartott, melyet főispán ő méltósága is jelenlétével szerencsésített.

Budapesti újdonságok. Folyó hó 20-dikán Jász-Berényben a megnyert hatósági szabadság százados ünnepét ülendik, mióta t. i. magukat a hadastyánok palotájától megváltották; ez alkalommal egyszersmind nádor ő fensége, mint a kúnok főkapitánya, 50 éves közszolgálati jubilauma is ünnepeltetni fog. Nádor ő fenségén kívül az orsz. biró ő kegyelmessége, valamint fővárosunkból több főfő urak díszesítendik jelenlétükkel az ünnepélyt, mely kétséggel egyike lesz a legfényesebbeknek — Erkel Fer. derék karnagyunknak a gyulaiai számára rendezett academiája a legszebb sikerrel ment véghez, s tiszta jövedelme kilencz száz p. frtra megy. Ritkaságul kell ezen academia felől megjegyeznünk, hogy a hallgatóság legnagyobb része magyarokból állott, a mit egyébiránt nálunk nem igen tapasztalhatni, mert úgy látszik, a legtöbbnek közülnk hallása a csárdások iránt sokkal nagyobb műveltséggel bír, mint finomabb és fensőbb zene iránt; s ez annál különösebb, mivel különben eléggé megszokhattunk már, idegen nótá szerinti táncolni. — Arvai s szépsi szerencsétlen atyánkfiait a késő kikelet mind eddig kevés jóval vigasztalá, s folyvást látni közülök utcáinkon kiköltözötteket és koldulókat; de mit is tehet azon néhány ezer forint, mit az irtalom és könnyörület ez éhnyomor enyhítésére áldozhatott, a tömördek szükség fedezésére! — Jelenleg Pest és Kolozsvár közt áll fen gyorskocsizási intézet Lobmayer vezérlete alatt; egy más vállalkozó, Biasini, új nemű illy intézetet szándékozott felállítani, az előbbinél már csak azért is sokkal jobbat és czélszerűbbet, mert Pesttől nem csak Kolozsvárig, de egész Brassóig járna. Természetesen, hogy a legtöbb ember szeretne egyedáruskodás által gazdagodni, s így L. urnak sem tetszett a versenytárs; minél fogva okkal móddal kieszközlé Pest városánál, hogy B. a gyorsutazási intézet kezelésétől tiltassék el, sőt L. urnak egy ügyvivője hirlapokban ki is hirdeté, miszerint B. mint képtelen és tehetségtelen, tiltatott el vállalatától. Az ügy a nm. m. k. helytartóság elé terjesztetett, melynek igazságszeretete s a közjó iránti figyelme az új vállalat életbe léptetését megengedni parancsolá... De ugyan miért is irtóznak némelyek oly igen attól, hogy a magyar embernek ne legyen módja haladni jó czél felé kényelmesen? — Pest város rendőrszolgái tavaszra kivirítottak, azaz: hála Istennek valahára oly öltönybe dugattak, mely után megismerhetni, hogy magyar főváros szolgálatában állnak, mi eddig a veres galléru kék frakk után nem volt oly könnyű. Kívánjuk a rendfenntartás ezen hősi s különös erélyükről gonoszul elhíresült bajnokainak, hogy a sujtásos attila alatt bátrabban és melegebben verjen szívök kötelességeik teljesítése iránt, s hogy a szűk nadrág nehezebbé tegye az elillanást oly helyekről — mint eddig volt szokásban — hol rendőri jelenlét épen pillanatnyi szükség volna. Kalpag helyett azonban megtartottat a csákó, védbőre miatt czélirányos;... igen helyesen, mert hogy a rendőrök szemét se napfény, se semmiféle fény és csillám ne kápráztassa! — Gyáraink száma ismét kettővel, egy gyapjufonó s egy gyapotgyárral szaporodott.

VIDÉKI HIREK.

Homonna. Túlnyomó hatású commentárját e nagy becsű lap. 65. számában olvasván azon t. cz. C. M. betűkkel jegyzett előadónak, ki az árvamegyei f. év mártius 31-én tartott közgyűlés eredményét közli; ezen derék logikai szövetű elmékedésben közlő a

mérséklet egyetéről indítvány létrehozatala ellenében mgos első alispán ur nézeteit simitgatva felvilágosítani törekszik, nagyon megsujtva találtam magamat, midőn abban békes hiveim, általok nem is álmódott zendülésről és rajongó lázadásról a t. cz. olvasó közönség előtt vádoltatnak, mellynek állítólag oka én, vagy inkább sz. beszédeim valának. Azért megfogja t. cz. C. M. kegyesen engedni, hogy egyházi szerénységem korlátain talán túllépve, és ezuttal csak egyedül a nyilvánosságnak és méltánylásnak hódolva, ugyan azon a téren, hol hiveim megtámadtatnak, és én terheltem, a tárgy mibenlétéről hiteles tudósítást adni, és a vidékünkön koholt zendülési rémképeket — maga valóságában rövideden előállítani bátor vagyok.

Szomorú érzést gerjesztő mindennapi tapasztalásból tanulván, mennyire aljasodott el, mind erkölcsi, mind pedig ipari tekintetben e Kárpát vidéki paraszt; látván azt: hogy sokan közülök, már emberi alakukból is kivetkezve, csak vázként egy csapszékéből a másikba naponként kóvályognak és henyelnek, sem felesleges királyunk trón erőségét, sem hazánknek viruló boldogságát, sem pedig önjövendőjüket nem biztosíthatják; hanem inkább a törvényes terhek viselése alatt görnyedve, és az inségtől nyomatva, a szörnyű éhhalál retentő torkába, a nélkül, hogy keserves sa nyaruságuk és végrömlásuk okát, gyakorti mámoruk által eltompult észtehetségükkel csak fel is foghatnák, áldozatul hűlni kénytelenek lesznek. Mit volt már tennünk, mint ezen lelki és testi nyomorúságoknak kútfejét szent hivatásunk erejénél fogva hiveinknek felfedezni és rajtok — mert hiszen ők is emberek — keblünkben már régen táplált ohajtás kinyomásával, oly módon, és uton, mely hatalmunkban van, minden mellékes érdek, és felsőbbégi intézmény nélkül, példa és tanítás által segíteni. — Ez volt, és az most is egyedüli oka, hogy minden ellenszegülések és nyomatások daczára e felvidék lelkészei, — bár tudván, hogy nem lehet jobb sorsuk, mint isteni tanítójuknak, és hitük szerzőjének volt, — ezen általános mirigy ellen harcolni meg nem szünnék. Hogy pedig példával párosult tanításaink gyümölcsöt hoztak, s lelki juhaink nyomatókos szavainkat nemcsak hallgatták, de követték is, bizonyítják azt a csaplárosok és szeszkereskedők, vagy inkább pénztözsérek erszényeikben, nem pedig a józan paraszt lelkében — mely tiszta fővel hatalmaskodni soha sem képes — történet szorultsági mozgalmak, kik hozzá szokva tárazzák rögtöni megtöltéséhez, midőn bevételük csökkenni kezdett, a hatalmas pénz aristokrátiának minden erejét megkísérték. — Így terjedett a képzelt, vagy inkább képzeletbe erőszakoltatott lázadásnak rémképe — ez az, a mit élő példának — nem tudni ki után — előhozni méltóztatott. Ne tartson tehát mit sem a t. cz. C. M. attól, hogy a paraszt mérsékleti egyet miatt fog felzendülni, mert tapasztalásból nyilván állithatom, hogy míg a legbutább is áldja azon órát, mellybe e részben szemei felnyitattak, midőn csak kevés nap előtt is sikerült fordulata jótékony hatását érzi, és önkényt, minden erőtetés nélkül kíván azon tisztes társaságnak tagja lenni, melly néki mulhatlan jobb létet, főleg pedig lelki nyugalmat, és esendes házi kört szerez. Szokatlan lesz ugyan magamnak is, ki egy pálinkaház, és egy kocsmá tulajdonosa vagyok, az eddigi fokra felhuzott bérben csonkulást szenvednem, de magam magamat nyomorultnak tartanám, ha korlátlan fényezés és szerfeletti pipere, vagy pedig kitágított szükségeim köre miatt, vidékünk szegény adófizetőit, azon sok veszedelmes eredményel, mellyeket a szeszszeli visszaélés szül, nyomasztani képes lennék, és gazdasági számomdosamat csak egyedül az inségtől könyező felebarátom baromi helyzete által találnám. — Legyen arról t. cz. C. M. erősen meggyőződve, hogy mi jelenleg egy zsebéből kiesik, azt rövid idő múlva a másikkban magas kamattal megtalálандja, és csekély veszteségét, valódi isteni áldással dusan megtérítve látандja, csak szilárd akarat, önzés felfüggesztése, személyválogatás és a hízlegők suttogásai számuzése kívántatik meg, és ezen szent ügyet, mellynek haladásán maga a mindenható általunk működik, ország és világszerte szerencsésen kivittuk! — Végre, hogy t. cz. C. M. arról is megnyugtassam, milly tartalmuak voltak azon sz. beszédek, mellyeket e felvidék lelkészei, a mult böjti vasárnapokon hiveiknek előadtak, ezennel bizonyossá teszem, hogy ugyanazon sz. beszédek nyomtatásban kiadni szándékunk, mellyek — a mit reményleni lehet — az illető egyházi birálatot nem sokára elhagyva, és a nyomdából kiszabadulva közre fognak bocsátatni. Sic veniam petimus, damusque vicissim. Hunyor Mihály, homonnai lelkész.

KÜLFÖLD.

Franciaország. Paris, april 28. Guizot ideiglenesen az ügyek vitelétől visszavonul. A „Messager” ministeri esti lap tegnap jelenté, miszerint a külügyek ministerének egészsége tökéletes helyreállítást végett nyugalomra van szüksége; a „Moniteur” pedig ma egy kir. rendeletet közöl, mellynek erejénél fogva Duchatel gróf ez osztályzattal ideiglenesen megbízott. Az ellenzéki sajtó ezt a cabinet feloszlásának előjelül tekinti, minek azonban a „J. des Debats” ellenmond.

N. Britannia. Alsóházi tanácskozások Wardnak a maynoothi billt illető indítványa felett. Maculay örvende, hogy alkalom nyílik előtte már egyszer nézetét az ir státusegyház felett kimondani, mivel az e tárgybani előbbi tanácskozások alkalmával Indiában távol vala. Ward nagyon tisztelt barátja indítványa azon kérdést idézi elő, vajjon a protestans egyház a szomszéd szigeten oly intézet-e, melly megérdemli, hogy fentartassék, vagy nem? Illy vizsgálatoknál az előkérdés mindig az, vajjon az intézet jó-e, vagy rossz. Saját megfontolt véleménye az, hogy a protestans státusegyház Irhonban rossz, de nagyon is rossz intézet — mi még több, avilág minden egyház intézetei közt ez Irhonban a legképtelenebb, a jón ember elhárít s jogérzetet legfellázítób, egy szóval oly intézet, mellynek fenlétét védeni s igazolni soha sem lehet. S így minden ez estve ezen egyház mellett felhozott védek, szabadságoknál nem egyebek; egyetlen egy szónok sem meré kimondani: „hogy az irhoni egyház jó intézet, hogy ez vagy ama czélnak megfelel.” Még soha egy angol vagy skót státusegyház apológiát sem olvasott, mellyben keserű gúnyt ne talált volna az ir státusegyház ellen irányozva. Minden világ részekből utazók — protestansok mint katolikusok — kik Irhont meglátogatták, azt, mint az egész művelt világban hozzá hasonlíthatatlan rettenetes visszaélést tekinték. Az új s ó világ egy országában sem bír a népesség kisebb száma oly kizáró szabadsággal, sőt magában a britt birodalomban is az ir egyház kivételkép tekintetik; sem Indiában, sem más gyarmatokban, más vallású népek közepette az anglikanus egyház státusegyházként fenállani nem kíván; csak az egyetlen szegény Irhon, hol a státusegyház nyolcz millió népesség mellett 800,000 protestans kezében van. „Az ir protestansok — jölehet kisebb számmal vannak — folytatja szónok — státusegyházi jogukat többször az által akarják igazolni, hogy a földbirtok nagyobb része és értelmiség, részükön van. Nem akarom kutatni, miként jutottak a protestansok mind ezen birtokhoz, mert ez által régi erkölcsi sebeket kellene felszaggatnom, mellyek jobb ha zárva maradnak; (halljuk!) azt sem akarom vizsgálni alá vetni, vajjon oly katolikusok, mint O'Connell és Lalor Shiel bírnak-e annyi észtehetséggel s használható tudományossággal; röviden szólva, hordoznak-e annyi értelmiséget fejükben, mint a sz. György esatornán tullevő nagyon értelmes protestans rokonink legértelmesebbje; azt azonban a nélkül, hogy valakit megsértsék, feltehetem, hogy a protestans Irhon sem áll csupa lángszókból, és hogy protestans tökéleik csak ugy lehetségesek, mint romai katolikusok; sőt hallám, hogy illy példányok némelykor valóban elő is fordultak, a nélkül hogy „ritkaságuk miatt” a természeti ritkaságok tárába jutottak volna. De ha meg is engedjük, hogy az ir protestansok mind gazdagságra, mind értelmiségre sokkal felebb állnak, csak azt mondom: ki illy védeket hoz fel a státusegyház mellett, annak semmi fogalma sincs az egyháznál előforduló mi? és miért? kérdésekről. Igaz, sokszor van oly eset, midőn a birtok a számot felülmúlja; például egy vaspálya társulatnál, hol egy részvényes ötszáz részvénnyel több szavazattal bír, mint 5 vagy 10 egy egy részvénnyel. Még a parlamenti tagok birtok-mennyiségének megha-

társaság is megengedem; mert jölehet a gazdagság s értelmiség magukban véve nem ugyan egy tárgyra vonatkozó fogalmak, de még is, hol egyszerű törvényhozái rendszerről van szó, ott a birtok-mennyiség egyetlen használható szabálykép áll, mivel azon szempontból indulnak ki: hogy a ki javakkal nem bír, nem képes az elmeképzésre megkívántató eszközöket előállítani. De ezen analógiát az egyháza alkalmazni valódi esztelenység. Valamely egyház alapításánál öt szegény ember bizonyára több tekintet érdemel, mint egy gazdag. Ha az ir protestansok valóban született tudósok, mint őket nevezni szokták, ugy nekik nincs szükségük oktatásra s maguk magokat taníthatják; de a katolikusok, kik — mint mondják — szellemileg oly hátra vagyunk, épen ezért sehogyan sem nélkülözhetik a jó tanítókat és lelkészeket. Nem a lordok, baronet vagy dús kereskedők: számára 4—5000 font sterling évi jövedelemmel szükséges a státusegyház, mert ha ez ma eltöröltetnék is, ok még is templomuk, székesegyházuk s ezüst áldozási poharuk birtokában maradnak. De mit használ a szegénynek az önkényességi elv? Az szomorú lenne. Fizessen-e ő azért? Az súlyos teher lenne csekély értékére nézve. Alamisznakint juss-on-e a vallástanuláshoz? Ez bizonytalan s egyszersmind lealázó mód lenne. Azért nem vagyunk az önkényességi rendszer mellett, hanem egyedül a szilárdon alapított Isten házat pártolom, melly a legszegényebb előtt is nem kegyelemkép, hanem jogszerűleg nyitva áll. (Közbeiktatás.) De lehet-e mind ezt oly egyháza alkalmazni, mint az ir-anglikanus? Nem! mert ez egyház állása, melly a bibliát és ismét a bibliát állítja elő, csak guny a bibliára, s ama alapelv megfordítása, mellyre minden keresztény egyháznak alapulni kellene; s az éhezők üresen mennek el asztaluktól. (Halljuk!) Az nem oszt a népek vallási oktatást s még is a pásztorok nyáj nélkül vannak. Azt hozták fel mellette, hogy térítő egyház; az oxfordi egyetem nagyon érdemes tagja ezeket mondá: „Nektek a protestantismus expansiv erejét figyelembe kell vennem, s ha jelenleg sok püspök légyen is Irhonban, de azok azonnal kevesen lesznek, mielőtt a protestantismus — mint várni szabad — terjedni fog.” Más érdemes tagok az ir státusegyháznak missionáriusi jellemet tulajdonítanak, mivel az arra rendeltetett, hogy a protestantismust Munster és Connaughtban szilárdítsa. S mi a pénz irleti, volt-e valaha a földkeresgésen keresztény lelkész, ki illy kevés tétért oly dúsán fizettetett volna; vagy voltak-e püspökök, kik fél annyit kaptak azért, hogy kétszer kevesebbet tettek? S még is mind e védelem, és növényház-szerű ápolás után — mit találunk? A világ legbuzgóbb katolikusainak népességét. Hol azok három évszázaddal ez előtt állottak, ott állanak az irhoniak még most. Csoda-e, hogy az irhoni püspöki elerus nagy része külföldön tartozkodik, még a kath. lelkész, üldözés közepette, mit minden kegyelű protestans suhanczról eltűnni kénytelen, nyomoru kunyhókban a kisdedekek oltatja, a szerencsétleneket vigasztalja, s a halokló előtt üdvözítőnk keresztjét tartja s megförtött szemeit befogja — hogy — mond — a protestantismus semmi előhaladást nem tesz! Jölehet az utósó években a püspöki pap-ság részéről absentismus gyéreb, de mindazonáltal azoknak száma, kik meggyükben nem laknak, még igen nagy; mi felett csodálkozni épen nem lehet, ha azt tudjuk, hogy 1835ik évben 860 protestans plébania vala Irhonban, mellyek egyikének sem vala 50 hive.

Svelez. Luzern, april 27. Luzern kanton kormányja e napokban Metternich hg státus-kanczellár levele által megörvendeztetett, mellyben a szabad csapatokon kivitt dicső győzelem felett szerencsekívánatait nyilvánítja s a kormányt részvétéről biztosítja. — Ma az egész kantonban nagyszerű hálaünnepély tartott Isten védelméért az anarchia elleni harcban. — A nagy tanács tegnap a szökevény állítási szerződést aláír-

ta s így reményleni szabad, hogy ez ügy is nem sokára be fog végezteni. — A fővárosban folyvást két schwyz zászlóalj tanyáz, a többi szövetségi sereg elbocsáttatott. Aargau, april 28. A kis tanács indítványára, a nagy tanács majd egyhangulag minden vitakozás nélkül elhatározta: 1) A 200,000 franknak státuspénzből kiűzetését; 2) általános kegyelmet a luzerni eseményekkel összeköttetésben levő bűntettekért; 3) tökéletes megkegyelmezést az 1841ik évi bűnösöknek.

TÁRSULATOK ÉS INTÉZETEK.

A M. Gazdasági egyesület kormányzó választmánya april hó 30kán tartott havi üléséből (vége.) 6or. A medárdvásárkor, jövő jun. 7ik napján tartandó nagygyűlésnek főtagjai meghatározattak, s rövid idő múlva közöltetni fognak. — 7er. Mint új alapító tagok üdvözöltettek Beniczky Lajos alispán, mélt. és főt. Kárner Ant. vál. püspök, Mesznik Géza b. Platthy Mihály udv. tan. és ref., Schmid Pál h. ü. és főpénztárnok, Stettner Máté udv. tan. és ref., Teleky Fer. gr. vbt., Zarka János udv. tan. és ref. uu. egyenkint 200 pftnyi alapítvánnyal. Rendes 6 évi részvényes tagokul megválasztattak: Agoston József, Csengeri Antal, Farkas Agoston s Reviczky Fridrik h. ügyvéd és táblabíró urak, ugy szinte Erős Lajos somogyeyei állatorvos ur is. Tagokká választattak végre egyszeri 10 pftnyi taksa mellett Ferenczy László gazdos. titoknok Zsibón, Hendl Lajos számtartó Bikalos, és Mihalek kasznár ur Gesztiben. — Reménylünk, hogy tagjaink szaporodásában mutatkozó gyarapodása ügyünknek ezentul még inkább fog növekedni. — Végre Sor. Elérkezettnek mondá ki a korm. választmány azon időpontot, mellyben korábbi közgyűlési végzés értelmében egy titoknoki segédnek alkalmazása végett esődület hirdethetik. Az e hivatal megnyerésére megkívántató s hiteles bizonyítványokkal is tanúsítandó kellek: becsületes tiszta jellem, fáradhatatlan szorgalom, szerénység, mezőgazdasági tudományos műveltség és tapasztaltság, a magyar és német nyelvben litteraturai jártasság, fogalmazási jó tehetség, ez uttal még növelni állapot, s egészséges testalkat. Egyenlő tulajdonok mellett elsőseg adatok azoknak, kik az érintett nyelveken kívül még az angol és francziát értik, s kik valamely honi vagy külföldi gazdasági intézetben a tanfolyamot bevégezték. A titoknoki segéd közvetlenül a titoknok alá van rendelve, s az szabja ki neki rendes foglalatosságát s teendőit. E hivatalhoz 400 pftnyi évi díj van kötve, s a miatta a titoknoki hivatalhoz postán teendő folyamodások bérmentve kéretnek ki; ismeretlenekre nézve azonban hiteles bizonyítványokon kívül a személyes bemutatás igen kívánatos. A folyamodások és esődület határnapja folyó évi június havának harminczadika. — Pesten, aprilis 26kén 1845. Török János s. k. egy. titoknok.

A pestbudai hangász egyesület részéről. Az ezen egylet részéről, Garay Jánosnak „Keskény a való határa” címzetű költeményére szerzendő magyar Cantata-ra kitett 25 arany jutalomdíjra, csupán csak egy pályamű küldetvén be, de mellynel a megkívántató feltételek, ugymint, hogy a Partitúrahoz a dalnokok, magány és karszerepek legyenek csatolva, — nem teljesítettén, a pályadíj a beküldött műnek ezen okból meg nem ítéltetett. Az igazgató választmány meghagyásából közli Ritter Sándor egyes. titoknok.

Liphay Sándor vezetése mellett szerkeszti Illucz Oláh János.

Csődök.

10,788. Temesvár városa tanácsa felírása szerint Schevics Antal helybeli rófos kereskedő hitelezői esődületének határnapja folyó évi június 24ére tüzetvén ki, és tömeggondnokká Veszelinovics Pál ottani városkapitány, perügyelővé pedig Petrovics Pál alügyész nevezetvén: ugyanez kihirdettetik. Kelt Bójtmarshó 17én 1845.

10,786. Aradvármegye törvényszékének jelentése szerint vagyonában megbukott Blau Dávidnak Léni nevű nője hitelezői esődületének határnapja folyó évi július 1ső napjára tüzetvén ki; tömeggondnokká Csernovics János esküdt, perügyelővé pedig Kotsuba Mihály tiszti alügyész nevezetvén: ugyanez kihirdettetik. Kelt Bójtmarshó 18án 1845.

11,174. Tetemes adósságok hátrahagyása, és több rendbeli váltólevelek koholása után Pozsony városából megszökött s esöd alá vont Hoppe született Würtzler Teréznek személyes leírása — ugyan: Hoppe született Würtzler Teréz pozsonyi származású, ágostai vallású, 56 esztendő, magas termetű; az ábrázatja hosszas, színe halvány, haja gesztenye színű, homloka boltozott, szemöldöke s szemek fekete, orra egyenes hosszús, szája kicsiny, beszél németül. Pozsonyban, mártius 4dik napján 1845. esztendőben.

10,519. Nyitra vármegye törvényszékének jelentése szerint báró Braunekker Antal özvegye született Peridesz Teréz, és gyermekei, mint törvényes örökösei, hitelezői esődületének határnapja folyó évi május 30dikára tüzetvén ki; tömeggondnokká Zorkóczy László, perügyelővé pedig Kubinyi Zsigmond tiszti ügyvéd nevezetvén: ugyanez kihirdettetik. Kelt Bójtmarshó 17kén 1845.

11,196. Pest városa tanácsa Czilezer Jakab eladósult tömege ellen esödöt határozván, az illető hitelezők megjelenésére folyó évi május 29dik napját tüzte ki határidőül, és ideigleni tömeggondnoknak Stokinger Márton, pergondviselővé pedig Preehradny Endre hités ügyvédet nevezte. Kelt Bójtmarshó 26kán 1845.

12,861. Pest városa tanácsának felírása szerint eladósult néhai Donner Márton hitelezői esődületének határnapja folyó évi június 16ára tüzetvén ki, és tömeggondnokká Volf János, pergondviselővé pedig Szendeffy József hités ügyvéd nevezetvén: ugyan ez kihirdettetik. Kelt sz. Györgyhó 8kán 1845.

12,895. Az almagyarországi fő kamara grófságnak felírása szerint ottani kerületi bányatörvényszék volt titoknoka Rösner Ferencz, és neje Erzsébet ellen esődületet határozván, az illető hitelezők megjelenésére f. é. június 10dikét tüzte ki; tömeggondnokká Tonházy Lajos kir. bányatörvényszéki jegyzőt, perügyelővé pedig Zareczky Odón hités ügyvédet nevezvén. Mi is kihirdettetik. Kelt sz. Györgyhó 8kán 1845.

12,862. Pest városa tanácsának felírása szerint eladósult özvegy Hengelmüller Anna hitelezői esődületének határnapja folyó évi június 5dikére tüzetvén ki; tömeggondnokká Lauber Imre, pergondviselővé pedig Graczer Antal hités ügyvéd nevezetvén: ugyanez kihirdettetik. Kelt sz. Györgyhó 8kán 1845.

11,176. Ujvidék városa tanácsa vagyonában megbukott néhai Spitzer Mózes özvegye Rozália ellen esödöt határozván, az illető hitelezőknek megjelenésére folyó évi május 26dik napját tüzte ki határidőül, és ideigleni tömeggondnoknak Nikolics Konstantin hités ügyvédet, pergondviselővé pedig Jessik János tiszti

alügyeszt nevezte. Mi is ezennel kihirdettetik. Kelt Bójtmarshó 26kán 1845.

11,195. Pest városa tanácsának felírása szerint néhai Paur Miksa hitelezői esődületének határnapja folyó évi május 26dikára tüzetvén ki, és tömeggondnokká Czigler Ferdinánd, perügyelővé pedig Pözner Károly hités ügyvéd nevezetvén: ugyanez kihirdettetik. Kelt Bójtmarshó 26án 1845.

Csődület.

A tiszta-ujlaki eddigi pénztárnoki hivatal helyébe legfelsőbb helyről kelt rendelet szerint egy új kincstári ispánság alakult, mellyhez évi járandóságul 250 pft., 15 öffa, 52 pozs. mérő zab, 24 pozs. mérő tiszta buza, 200 font só, és 50 pforinttal felérő rét s széna járandóság, és lakás adatik.

Az ezen helyet elnyerni kívánók folyamodványaikat a mármárosi kincst. tisztartóssághoz nyújtás be.

Hirdetés.

Néhai kalocsai gyám, és vaskereskedő Baráthy János, és neje Kis Julianna, valamint vejük, szinte vaskereskedő, Molnár Pál csödpereikben hozott ítéletek végrehajtására 1845ik évi június 30jka határnap kitűzetvén, ezennel felhivatnak az illető hitelezők, hogy a kitett időben magukat Kalocsán az alulírott végrehajtó bíró előtt jelentsék. Kalocsán 1845 évi aprilis 26. Spech Lajos, kalocsai uradalmi főügyvéd, mint végrehajtó bíró.